

**นโยบายส่งเสริมการลงทุนและความก้าวหน้าของการดำเนินงาน
เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในประเทศไทย***
**THE INVESTMENT PROMOTION POLICY AND OPERATIONAL PROGRESS
OF SPECIAL ECONOMIC ZONE IN THAILAND**

สมศักดิ์ ตลาดทรัพย์

Somsak Taladsub

จีณัสมา ศรีหิรัน

Jenasama Srihirun

สุริยะ ศรีสุระ

Suriya Srisura

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

KhonKaen University, Thailand.

E-mail: Somsta@kku.ac.th

บทคัดย่อ

เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zones:SEZs) ถือเป็นหนึ่งแนวทางในการพัฒนาเชิงพื้นที่ของหลาย ๆ ประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศกำลังพัฒนา เนื่องจากความแตกต่างทางภูมิรัฐศาสตร์ การใช้รูปแบบและแนวทางการพัฒนาประเทศอย่างเดียวกันทั้งหมดทุกพื้นที่ อาจไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร การจัดตั้งพื้นที่พิเศษ เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจจึงเกิดขึ้น ซึ่งแนวคิดนี้อาจเรียกแตกต่างกันไป เช่น เขตการค้าเสรี เขตการดำเนินการเพื่อส่งออก เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ สวนอุตสาหกรรมหรือนิคมอุตสาหกรรม เขตคลังสินค้าพิเศษ เขตอุตสาหกรรมสีเขียว เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดึงดูดให้นักลงทุน ทั้งจากในและต่างประเทศเข้าไปลงทุนในพื้นที่ที่กำหนด โดยจะได้รับสิทธิประโยชน์พิเศษต่าง ๆ จากภาครัฐ เช่น การยกเว้นการเก็บภาษีอากร การได้สิทธิเช่าที่ดินในราคาถูก การยกเว้นค่าธรรมเนียม เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ และอนุญาตผ่อนปรนให้ใช้แรงงานต่างด้าว เป็นต้น บทความฉบับนี้ เป็นการนำเสนอแนวทางการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศไทย นโยบายส่งเสริมการลงทุนต่าง ๆ จากรัฐบาล ทั้งมาตรการส่งเสริมการลงทุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (บีโอไอ) สิทธิประโยชน์ทางภาษีจากกระทรวงการคลัง มาตรการด้านสิทธิประโยชน์จากการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และความก้าวหน้าของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของประเทศไทยในปัจจุบัน

คำสำคัญ: นโยบาย, การลงทุน, ความก้าวหน้า, เขตเศรษฐกิจพิเศษ, ประเทศไทย

*Received: 13 July 2020; Revised: 26 November 2020; Accepted: 3 December 2020

Abstract

The special economic zones (SEZs) are considered one of the ways in the spatial development of many countries. Especially, developing countries due to geopolitical differences using the same pattern and national development guidelines in all areas may not be as successful as it should be. The establishing a special area for economic development took place which this concept may be called differently, such as Free Trade Zone: FTZ, Special Economic Zone, Industrial Parks or Industrial Estate, Bonded Area, Eco-Industrial Zones or Park, etc. With the objective of attracting both domestic and foreign investors to invest in the designated area. This will receive various special benefits from the government such as tax exemption, the right to rent land at a cheap price. Fee waiver low interest loans and allowed to allow lenient labor. This article is a proposal for the development of special economic zones in Thailand. Various investment promotion policies from the government, including investment promotion measures from the Board of Investment (BOI), tax incentives from the Ministry of Finance, Measures regarding privileges from the industrial estate authority of Thailand, and the progress of the current special economic development zone of Thailand.

Keyword: Policy, Investment, Progress, Special Economic Zone, Thailand

บทนำ

แนวคิดเรื่องเขตเศรษฐกิจพิเศษมีมาอย่างยาวนาน และเริ่มปรากฏเด่นชัดมาตั้งแต่สมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 อันเป็นผลมาจากประเทศต่าง ๆ ต้องการฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจของโลกที่ย่ำแย่ คำว่า “เขตเศรษฐกิจพิเศษ” (Special Economic Zones) มีความหมายครอบคลุมถึงการจัดตั้งเขตพื้นที่เป็นการเฉพาะตามกฎหมาย เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในด้านการค้าและการลงทุน รวมทั้งการให้สิทธิพิเศษบางประการในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ การอุตสาหกรรม การพาณิชย์กรรม การบริการ หรือกิจการอื่นที่เป็นประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจของประเทศ (ปวิศร เลิศธรรมเทวี วรณวิภา พัวศิริ และวิภาวี รุ่งวนิชชา, 2560) ลักษณะที่สำคัญของเขตเศรษฐกิจพิเศษ เป็นการออกมาตรการทางกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือนโยบายภายในรัฐ เพื่อยกเว้น (Exception) กฎระเบียบต่าง ๆ และอำนวยความสะดวกในทางการค้าและการลงทุน วัตถุประสงค์สำคัญ คือ จัดให้พื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นเขตที่เอื้อประโยชน์ต่อการค้าและการลงทุน เพื่อเพิ่มศักยภาพและความมั่นคงทางเศรษฐกิจและส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การจัดตั้งพื้นที่พิเศษมีจุดประสงค์หลักเชิงนโยบาย เพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติ เพื่อการส่งออกและการพัฒนาอุตสาหกรรม แก้ปัญหาการว่างงาน และช่วยผลักดันนโยบายเศรษฐกิจอื่น ๆ

ความเป็นมาของเขตเศรษฐกิจพิเศษ

การจัดตั้งพื้นที่พิเศษ เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจเกิดขึ้นครั้งแรก ณ เมือง Shannon ประเทศไอร์แลนด์ ในปี ค.ศ. 1959 โดยเป็นเขตพื้นที่การค้าเสรี หรือ Free Trade Zone แห่งแรก ซึ่ง Shannon Free Zone ตั้งอยู่บริเวณสนามบินนานาชาติ Shannon (Shannon International Airport) มีบทบาทสำคัญในฐานะช่องทางที่ดึงดูดนักลงทุนต่างชาติ ที่ต้องการเข้าสู่ประเทศทั้งหลายในทวีปยุโรป ซึ่งในเวลานั้น รัฐบาลได้วางมาตรการทางกฎหมายและมาตรการที่ไม่ใช่กฎหมาย อาทิเช่น ประโยชน์ทางภาษีอากร (Tax Incentives) การให้ความช่วยเหลือด้านอสังหาริมทรัพย์ และสิ่งอำนวยความสะดวกในรูปแบบต่าง ๆ (Property Rights) อีกทั้งยังมีการฝึกฝนแรงงาน (Labour) ให้มีความพร้อมต่อการรองรับการไหลเข้ามาของปัจจัยทางเศรษฐกิจ (ปวริศร เลิศธรรมเทวี วรรณวิภา พัวศิริ และวิภาวี รุ่งวณิชชา, 2560) นับตั้งแต่นั้น แนวคิดดังกล่าว ได้ถูกแพร่กระจายไปทั่วโลก เขตเศรษฐกิจพิเศษต่าง ๆ อาจมีชื่อเรียกแตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละประเทศ โดยภาพรวมสามารถสรุปได้ ดังนี้ (Thailand's Office of Industrial Affairs Vienna Austria, 2563)

1. เขตการค้าเสรี (Free Trade Zone: FTZ) หรือ Commercial-free zone คือพื้นที่ปลอดภาษี ที่สามารถใช้เป็นสถานที่สำหรับวาง จัดเก็บ แพก กระจายสินค้าคงคลัง หรือจัดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกี่ยวข้องกับการค้า การจัดส่งสินค้า transshipment และกระบวนการส่งออกสินค้าต่าง ๆ
2. เขตการดำเนินการเพื่อส่งออก (Export Processing Zone) EPZ คือพื้นที่อุตสาหกรรมที่จัดตั้งสำหรับตลาดต่างชาติ ภายใต้ข้อกำหนดการค้าเสรี (free-trade conditions และ liberal regulatory environment)
3. เขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone) หรือ Multi-functional Economic Zones คือพื้นที่ขนาดใหญ่ที่ถูกกำหนดให้สามารถจัดตั้งสิ่งก่อสร้าง ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมอุตสาหกรรม การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก
4. สวนอุตสาหกรรมหรือนิคมอุตสาหกรรม (Industrial Parks or Industrial estate) Industrial Park หรือ Industrial Zones คือพื้นที่อุตสาหกรรมการผลิตขนาดใหญ่ ที่มีความคล้ายคลึงกับ Special Economic Zones แต่มีขนาดการทำกรขนาดเล็กกว่า
5. เขตคลังสินค้าพิเศษ (Bonded Area) หรือ (Bonded Warehouses) เป็นสิ่งก่อสร้างเฉพาะหรือเขตพื้นที่พิเศษที่กำหนดให้สามารถจัดเก็บ ทำการดัดแปลง หรือจัดทำกระบวนการผลิตโดยไม่ต้องเสียภาษีตามปกติ แต่ยังคงอยู่ภายใต้ข้อบังคับทางศุลกากร
6. เขตพิเศษ (Specialized Zone) เป็นเขตพิเศษที่รวมเอาศูนย์ประเภทอื่น ๆ เช่น ศูนย์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี petrochemical zones logistics parks และสนามบินไว้ในเขตพื้นที่ดังกล่าวด้วย
7. เขตอุตสาหกรรมสีเขียว (Eco-Industrial Zones or Park) มีลักษณะพิเศษคือเป็นพื้นที่ที่มุ่งพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม

เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกับแนวทางการพัฒนาในประเทศไทย

สำหรับประเทศไทย ได้มีนโยบายการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษในรูปแบบนิคมอุตสาหกรรมมาเป็นเวลานาน โดยได้มีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (Board of Investment: BOI) และพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนในปี พ.ศ.2520 ภายใต้กลยุทธ์ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากโครงการระเบียงเศรษฐกิจ (Economic Corridors) โดย ADB ได้บรรจุแผนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษไว้ในแผนปฏิบัติการ (Action plans) เพื่อเปลี่ยนระเบียงการขนส่ง (Transport Corridors) ให้เป็นระเบียงเศรษฐกิจ ซึ่งทาง ADB ได้ให้ความช่วยเหลือในการให้ข้อเสนอแนะเชิงเทคนิคและกลยุทธ์ในการสร้างและดำเนินการเขตเศรษฐกิจพิเศษในอนุภูมิภาค ตลอดจนให้การสนับสนุนทางการเงินเพื่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น ในการเชื่อมต่อเขตเศรษฐกิจพิเศษต่าง ๆ ในอนุภูมิภาคเข้าด้วยกัน รวมถึงการเชื่อมต่อเขตเศรษฐกิจพิเศษไปยังท่าเรือ จุดกระจายสินค้าและตลาดปลายทาง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) จึงได้ริเริ่มแผนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยเฉพาะบริเวณชายแดนตั้งแต่ปี พ.ศ.2547 เป็นต้นมา

ในสมัยของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี (พ.ศ.2555) รัฐบาลมีนโยบายจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษขึ้น เพื่อส่งเสริมการค้าและการลงทุนของประเทศ โดยใช้ประโยชน์จากความเชื่อมโยงด้านคมนาคมขนส่งของภูมิภาคอาเซียน ตามข้อตกลงการค้าเสรีภายใต้กรอบอาเซียน และข้อตกลงภายใต้กรอบเศรษฐกิจอื่น และการค้าบริเวณพรมแดนระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น กรอบกับรัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ และโปร่งใส สามารถให้บริการสาธารณะตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้ จำเป็นต้องมีกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ของตน เพื่อรองรับการขยายตัวของเศรษฐกิจ และสอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาอย่างยั่งยืน และการมีส่วนร่วมของประชาชน รัฐบาลจึงได้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. 2556 ขึ้นให้สามารถสั่ง อนุญาต อนุมัติ ปฏิบัติราชการ หรือดำเนินการอยู่ ณ จุดเดียวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแต่ละแห่ง เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักลงทุนในลักษณะเชิงรุก เน้นการให้บริการด้านการลงทุน ภายใต้ระเบียบดังกล่าว ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายขึ้นมาหนึ่งชุดเรียกว่า คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) มีนายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ 2) รองนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย จำนวน 2 คน เป็นรองประธานกรรมการ 3) รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม เป็นกรรมการ 4) ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน เลขาธิการนายกรัฐมนตรี เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ และผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เป็นกรรมการ 5) ประธานกรรมการหอการค้าไทย ประธานผู้แทนการค้าไทย ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และประธานสมาคม

ธนาคารไทย เป็นกรรมการ 6) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง จำนวนไม่เกิน 3 คน เป็นกรรมการ โดยคณะกรรมการนโยบาย (กนพ.) มีอำนาจ ให้ความเห็นชอบและร่างหลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนการจัดตั้งและดำเนินการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ตลอดจนร่างแผนแม่บท แผนงานหรือโครงการ และแผนปฏิบัติการต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา กำหนดแนวทางให้หน่วยงานปฏิบัติ กำกับดูแล ติดตาม ประเมินผลการดำเนินการตามแผนแม่บท

ต่อมา ในสมัยของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ออกคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 72/2557 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ลงวันที่ 19 มิถุนายน 2557 เพื่อขับเคลื่อนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดย กนพ. ได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมา 6 คณะ เพื่อทำหน้าที่ต่าง ๆ อาทิเช่น 1) คณะอนุกรรมการด้านสิทธิประโยชน์ กำหนดพื้นที่ และศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านการลงทุน 2) คณะอนุกรรมการศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านแรงงาน การสาธารณสุขและความมั่นคง 3) คณะอนุกรรมการด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านศุลกากร 4) คณะอนุกรรมการด้านการจัดหาที่ดินและบริหารจัดการ 5) คณะอนุกรรมการด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ และ 6) คณะอนุกรรมการการขับเคลื่อนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษระดับพื้นที่ เพื่อให้แนวทางการพัฒนา และการกำหนดพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศไทยมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ได้ออกประกาศ ที่ 1/2558 เรื่อง กำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ลงวันที่ 19 มกราคม 2558 (ระยะที่ 1) โดยกำหนดให้ท้องที่ดังต่อไปนี้เป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะเร่งด่วน ประกอบด้วย

1. จังหวัดตาก กำหนดให้ 14 ตำบล ใน 3 อำเภอ ประกอบด้วย ตำบลท่าสายลวด ตำบลพระธาตุผาแดง ตำบลแม่กาษา ตำบลแม่กุ ตำบลแม่ตาว ตำบลแม่ปะ ตำบลแม่สวด และตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด ตำบลช่องแคบ ตำบลพบพระ และตำบลวาลย์ อำเภอพบพระ ตำบลชะเนาว์ ตำบลแม่จะรา และตำบลแม่ระมาด จังหวัดตาก เป็น “เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก”

2. จังหวัดมุกดาหาร กำหนดให้ 11 ตำบล ใน 3 อำเภอ ประกอบด้วย ตำบลอาฮวน ตำบลนาสีนวน ตำบลบางทรายใหญ่ ตำบลมุกดาหาร และตำบลศรีบุญเรือง อำเภอเมืองมุกดาหาร ตำบลคำชะโนด ตำบลบางทรายน้อย ตำบลป่าขาม และตำบลห้วยน้ำใหญ่ อำเภอห้วยน้ำใหญ่ ตำบลดอนตาล และตำบลโพธิ์ไทร อำเภอดอนตาล เป็น “เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมุกดาหาร”

3. จังหวัดสระแก้ว กำหนดให้ 4 ตำบล ใน 2 อำเภอ ประกอบด้วย ตำบลท่าข้าม ตำบลบ้านด่าน และตำบลบ้านไร่ อำเภออรัญประเทศ ตำบลผักขะ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว เป็น “เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว”

4. จังหวัดสงขลา กำหนดให้ 4 ตำบล ประกอบด้วย ตำบลสะเดา ตำบลสำนักขาม ตำบลสำนักเต๊ว และตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เป็น “เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสงขลา”

5. จังหวัดตราด กำหนดให้ 3 ตำบล ประกอบด้วย ตำบลคลองใหญ่ ตำบลไม้รุ่ด และตำบลหาดเล็ก อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด เป็น “เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตราด”

และในปีเดียวกัน คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ได้ออกประกาศ ฉบับที่ 2/2558 เรื่อง กำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (ระยะที่ 2) ลงวันที่ 24 เมษายน 2558 กำหนดให้อีก 5 จังหวัด เป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เพิ่มเติม ประกอบด้วย

1. จังหวัดหนองคาย กำหนดให้ 13 ตำบล ใน 2 อำเภอ ประกอบด้วย ตำบลคำยบหวาน ตำบลในเมือง ตำบลบ้านเดื่อ ตำบลพระธาตุพ็องพวน ตำบลโพธิ์ชัย ตำบลโพนสว่าง ตำบลมีชัย ตำบลเวียงคุก ตำบลสีกาย ตำบลหนองกอมเกาะ ตำบลหาดคำ ตำบลหินโงม อำเภอเมืองหนองคาย และตำบลสระใคร อำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย เป็น “เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย”

2. จังหวัดนราธิวาส กำหนดให้ 5 ตำบล ใน 5 อำเภอ ประกอบด้วย ตำบลโคกเคียน อำเภอเมืองนราธิวาส ตำบลเจ๊ะเห อำเภอตากใบ ตำบลละหาร อำเภอยี่งอ ตำบลไล่จูด อำเภอแว้ง และตำบลสุโหงโกลก อำเภอสุโหงโกลก จังหวัดนราธิวาส เป็น “เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษนราธิวาส”

3. จังหวัดเชียงราย กำหนดให้ 21 ตำบล ใน 3 อำเภอ ประกอบด้วย ตำบลศรี้ง ตำบลบุญเรือง ตำบลลิมโขง ตำบลเวียง ตำบลศรีดอนชัย ตำบลสถาน ตำบลห้วยซ้อ อำเภอเชียงของ ตำบลบ้านแซว ตำบลป่าสัก ตำบลแม่เงิน ตำบลโยนก ตำบลเวียง ตำบลศรีดอนมูล อำเภอเชียงแสน และตำบลเกาะช้าง ตำบลบ้านด้าย ตำบลโป่งงาม ตำบลโป่งผา ตำบลแม่สาย ตำบลเวียงพางคำ ตำบลศรีเมืองชุม ตำบลห้วยไคร้ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เป็น “เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเชียงราย”

4. จังหวัดนครพนม กำหนดให้ 13 ตำบล ใน 2 อำเภอ ประกอบด้วย ตำบลกรูคู ตำบลท่าค้อ ตำบลนาทราย ตำบลนาราชควาย ตำบลในเมือง ตำบลบ้านผึ้ง ตำบลโพธิ์ตาก ตำบลหนองญาติ ตำบลหนองแสง ตำบลอาจสามารถ อำเภอเมืองนครพนม และตำบลโนนตาล ตำบลรามราช ตำบลเวินพระบาท อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม เป็น “เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษนครพนม”

5. จังหวัดกาญจนบุรี กำหนดให้ ตำบลแก่งเสี้ยน และตำบลบ้านเก่า อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี เป็น “เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี” (สุวิดา ธัญญวงษ์, 2558)

รวมจำนวนเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ประกาศไปแล้วทั้งระยะเร่งด่วนและระยะที่ 2 รวม 10 จังหวัด ทั่วประเทศ

นโยบายส่งเสริมการลงทุนในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในประเทศไทย

สำหรับกิจการที่เข้าไปลงทุนในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จะได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ เช่น มาตรการสนับสนุนด้านภาษี การอำนวยความสะดวกของหน่วยงานต่าง ๆ โดยหากอยู่ในประเภทกิจการที่กำหนด ก็จะได้รับสิทธิพิเศษและประโยชน์ด้านภาษีอากร ทั้งจากมาตรการของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (บีโอไอ) และมาตรการของกระทรวงการคลัง กล่าวคือ

1. มาตรการส่งเสริมการลงทุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (บีโอไอ)

เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน และรองรับการรวมกลุ่มประชาคมอาเซียน คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน จึงมีประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนที่ 4/2557 ส่งเสริมการลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยเฉพาะพื้นที่ชายแดน ทั้งในและนอกนิคมอุตสาหกรรม

โดยให้ได้รับสิทธิประโยชน์สำหรับกิจการที่ลงทุนในพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจเป็น 2 กรณี คือ 1) กรณีกิจการตามบัญชีแนบท้ายประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ที่ 2/2557 เรื่อง นโยบายและหลักเกณฑ์การส่งเสริมการลงทุน ลงวันที่ 3 ธันวาคม 2557 2) กรณีกิจการเป้าหมายตามที่คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (บีโอไอ), 2563)

ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล	ยกเว้นเงินภาษีเงินได้นิติบุคคลเพิ่มเติมจากหลักเกณฑ์ปกติ 3 ปี แต่รวมแล้วไม่เกิน 8 ปี	ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสูงสุด 8 ปี (จำกัดวงเงินไม่เกินร้อยละ 100)
ลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับกำไรสุทธิที่ได้จากการลงทุน (นับจากวันสิ้นสุดระยะเวลาการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล)	หากเป็นกิจกรรมในกลุ่ม A1 หรือ A2 ซึ่งได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล 8 ปีอยู่แล้ว ให้ได้รับการลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลร้อยละ 50 เพิ่มอีก 5 ปี	ลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลร้อยละ 50 เพิ่มอีก 5 ปี
หักค่าขนส่ง ไฟฟ้า และประปา	2 เท่า เป็นเวลา 10 ปีนับจากวันเริ่มมีรายได้	2 เท่า เป็นเวลา 10 ปีนับจากวันเริ่มมีรายได้
หักเงินลงทุนในการติดตั้งหรือก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก	ร้อยละ 25 ของเงินลงทุน (นอกเหนือจากการหักค่าเสื่อมราคาตามปกติ)	ร้อยละ 25 ของเงินลงทุน (นอกเหนือจากการหักค่าเสื่อมราคาตามปกติ)
ยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักร	ได้รับการยกเว้น	ได้รับการยกเว้น
ยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับวัตถุดิบและวัสดุจำเป็นสำหรับส่วนที่ผลิตเพื่อการส่งออก	ได้รับการยกเว้น 5 ปี	ได้รับการยกเว้น 5 ปี
อนุญาตให้ใช้แรงงานต่างด้าว	แรงงานต่างด้าวไร้ฝีมือ	แรงงานต่างด้าวไร้ฝีมือ
สิทธิประโยชน์ที่ไม่ใช่ภาษีอากร	ได้รับ	ได้รับ

* ประกาศ สกท.ที่ 4/2557 ลงวันที่ 18 ธ.ค. 2557 **ประกาศ สกท.ที่ 1-5/2558 ลงวันที่ 23 เม.ย.2558

กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

คณะกรรมการนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษ ได้กำหนดกิจกรรมเป้าหมายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแต่ละพื้นที่แตกต่างกัน ตามศักยภาพและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ โดยจัดกลุ่มประเภทกิจการได้เป็น 13 กลุ่มอุตสาหกรรม 66 ประเภทกิจการ และกำหนดกิจการเป้าหมายที่ให้ส่งเสริมเฉพาะพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเพิ่มเติมอีก 10 ประเภทกิจการเป้าหมาย ตามประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนที่ 12-16/2558 ลงวันที่ 10 มกราคม 2559 ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2563)

กลุ่มกิจการเป้าหมายที่ให้การส่งเสริมในพื้นที่ 13 กลุ่มอุตสาหกรรม ประกอบด้วย

1. กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตร และกิจการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ จังหวัดตาก สระแก้ว ตราด มุกดาหาร สงขลา เชียงราย หนองคาย นครพนม กาญจนบุรี
 2. กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิต ผลิตภัณฑ์เซรามิกส์ ได้แก่ จังหวัดตาก นครพนม กาญจนบุรี
 3. กลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอ เครื่องนุ่งห่มและเครื่องหนัง ได้แก่ จังหวัดตาก สระแก้ว สงขลา เชียงราย หนองคาย นครพนม กาญจนบุรี
 4. กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องเรือน ได้แก่ จังหวัดตาก สระแก้ว สงขลา เชียงราย นครพนม กาญจนบุรี
 5. กลุ่มอุตสาหกรรมอัญมณี และเครื่องประดับ ได้แก่ จังหวัดตาก สระแก้ว เชียงราย นครพนม กาญจนบุรี
 6. กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องมือแพทย์ ได้แก่ จังหวัดตาก สระแก้ว เชียงราย นครพนม กาญจนบุรี
 7. กลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์ เครื่องจักรและชิ้นส่วน ได้แก่ จังหวัดตาก สระแก้ว นครพนม กาญจนบุรี
 8. กลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ จังหวัดตาก สระแก้ว มุกดาหาร นครพนม กาญจนบุรี
 9. กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตพลาสติก ได้แก่ จังหวัดตาก สระแก้ว เชียงราย นครพนม กาญจนบุรี
 10. กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตยา ได้แก่ จังหวัดตาก สระแก้ว เชียงราย นครพนม กาญจนบุรี
 11. กลุ่มอุตสาหกรรมโลจิสติกส์ ได้แก่ จังหวัดตาก สระแก้ว ตราด มุกดาหาร สงขลา เชียงราย หนองคาย นครพนม กาญจนบุรี
 12. กลุ่มนิคมหรือเขตอุตสาหกรรม ได้แก่ จังหวัดตาก สระแก้ว ตราด มุกดาหาร สงขลา เชียงราย หนองคาย นครพนม กาญจนบุรี
 13. กลุ่มอุตสาหกรรมสนับสนุนการท่องเที่ยว ได้แก่ จังหวัดตาก สระแก้ว ตราด มุกดาหาร สงขลา เชียงราย หนองคาย นครพนม กาญจนบุรี
- ส่วนจังหวัดนราธิวาสนั้น จะใช้สิทธิประโยชน์ภายใต้มาตรการส่งเสริมการลงทุนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยผ่อนปรนเงื่อนไขประเภทกิจการตามนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษ

กิจกรรมเป้าหมายที่ประกาศเพิ่มเติมในพื้นที่ ประเภทกิจการ ประกอบด้วย

1. กิจการอบฟุ้งและไซโล ได้แก่ จังหวัดตาก สระแก้ว ตราด มุกดาหาร สงขลา เชียงราย หนองคาย นครพนม กาญจนบุรี นราธิวาส
2. กิจการการผลิต ผลิตภัณฑ์จากผลพลอยได้หรือเศษวัสดุทางการเกษตร ได้แก่ จังหวัดตาก สระแก้ว ตราด มุกดาหาร สงขลา เชียงราย หนองคาย นครพนม กาญจนบุรี นราธิวาส

3. กิจกรรมผลิตโครงสร้างโลหะสำหรับการก่อสร้างหรืองานอุตสาหกรรม ได้แก่ จังหวัดตาก สระแก้ว มุกดาหาร สงขลา เชียงราย หนองคาย นครพนม กาญจนบุรี นราธิวาส
4. กิจกรรมผลิตสิ่งพิมพ์ทั่วไป ได้แก่ จังหวัดตาก สระแก้ว ตราด มุกดาหาร สงขลา เชียงราย หนองคาย นครพนม กาญจนบุรี นราธิวาส
5. กิจกรรมผลิตอาหารสัตว์หรือส่วนผสมอาหารสัตว์ ได้แก่ จังหวัดตาก สระแก้ว ตราด มุกดาหาร สงขลา เชียงราย หนองคาย นครพนม กาญจนบุรี นราธิวาส
6. กิจกรรมผลิตวัสดุก่อสร้างและกิจการผลิต ผลิตภัณฑ์คอนกรีตอัดแรงสำหรับงานสาธารณูปโภค (ยกเว้นการผลิตกระเบื้องมุงหลังคาเซรามิกส์และการผลิตกระเบื้องปูพื้นหรือผนัง) ได้แก่ จังหวัดตาก สระแก้ว ตราด มุกดาหาร สงขลา เชียงราย หนองคาย นครพนม กาญจนบุรี นราธิวาส
7. กิจกรรมผลิตสิ่งปรุงแต่งสำหรับประติมากรรมร่างกาย เช่น สบู่ ยาสระผม ยาสีฟัน ได้แก่ จังหวัดตาก สระแก้ว ตราด มุกดาหาร สงขลา เชียงราย หนองคาย นครพนม กาญจนบุรี นราธิวาส
8. กิจกรรมผลิตภัณฑ์พลาสติกสำหรับสินค้าอุปโภค เช่น บรรจุภัณฑ์ภัณฑ์พลาสติก ได้แก่ จังหวัดตาก สระแก้ว มุกดาหาร สงขลา เชียงราย หนองคาย นครพนม กาญจนบุรี นราธิวาส
9. กิจกรรมพัฒนาอาคารสำหรับโรงงานอุตสาหกรรมและ/หรือคลังสินค้า จังหวัดตาก สระแก้ว ตราด มุกดาหาร สงขลา เชียงราย หนองคาย นครพนม กาญจนบุรี นราธิวาส

2. สิทธิประโยชน์ทางภาษีจากกระทรวงการคลัง

สำหรับกิจการที่ไม่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) เช่น กิจการที่ไม่เข้าข่ายประเภทที่บีโอไอ ให้การส่งเสริม หรือไม่ผ่านเงื่อนไขขนาดการลงทุนขั้นต่ำของบีโอไอ เป็นต้น สามารถขอรับสิทธิประโยชน์ภายใต้มาตรการของกรมสรรพากร กระทรวงการคลังได้ โดยมาตรการของกระทรวงการคลังจะให้สิทธิลดหย่อนอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลจากร้อยละ 20 เหลือร้อยละ 10 เป็นเวลา 10 รอบระยะเวลาบัญชี สำหรับกิจการที่จัดตั้งใหม่ หรือการขยายอาคารถาวรที่ใช้ในการประกอบกิจการ สำหรับรายได้ที่เกิดขึ้นจากการผลิตสินค้าเพื่อทดแทนการนำเข้า หรือเพื่อการส่งออกเป็นหลัก และการผลิตสินค้าที่มีแนวโน้มจะสูญเสียความสามารถในการแข่งขัน หรือรายได้ที่เกิดจากการให้บริการนั้นในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2563)

ความก้าวหน้าของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในประเทศไทย

การดำเนินการและมาตรการส่งเสริมการลงทุน ตามแนวทางการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ได้สรุปความก้าวหน้าเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ตั้งแต่ พ.ศ.2558 – มกราคม 2563 ดังนี้ (กองยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการ (สศช.), 2563)

เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ	การลงทุน	โครงสร้างพื้นฐานที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ	การพัฒนาในพื้นที่
1. ตาก	- สกท. : 30 โครงการ วงเงิน 3,873.80 ลบ. - ธุรกิจตั้งใหม่ : 909 ราย วงเงิน 1,869.25 ลบ. - กรมศุลกากร : ผู้จัดตั้ง เขตปลอดอากรประเภท อุตสาหกรรมและพาณิชย์ กรรมวงเงิน 80 ลบ	- สะพานข้ามแม่น้ำเมยแห่งที่ 2 พร้อมโครงข่าย - ทางหลวงหมายเลข 12 (ตาก-แม่ สอด ตอน 1, 2, 3 และ 4) - ทำอากาศยานแม่สอด (อาคาร ผู้โดยสารใหม่ ทางขับ ลานจอด เครื่องบิน และเสริมผิวทางวิ่งเดิม)	พื้นที่พัฒนามี 2 ส่วน - ส่วนที่ 1 : กรมธนารักษ์จะ ให้ กนอ. เช่า โดย กนอ. ออกแบบ นิคมฯ แล้วเสร็จ คาดว่าจะ เริ่มก่อสร้างในปี 2563 และจะเสร็จปี 2564 - ส่วนที่ 2 : กรมธนารักษ์ให้ เอกชนเช่า และอยู่ระหว่าง สรรหานักลงทุน
2. สระแก้ว	- สกท. : 6 โครงการ วงเงิน 1,880.60 ลบ. - ธุรกิจตั้งใหม่ : 98 ราย วงเงิน 159.57 ลบ.	- รถไฟแก่งคอย-สุดสะพานคลองลึก - ทางต่างระดับและถนนเลี่ยงเมือง (ทล.33-ด่านคลองลึก) - ทางหลวงแนวใหม่ 4 ช่องจราจร รวมสะพานข้ามแดนจากชายแดน (บ.หนองเอี่ยน) ทางหลวงหมายเลข 3366 - นิคมอุตสาหกรรมสระแก้ว - การปรับปรุงด่านคลองลึก	พื้นที่พัฒนามี 2 ส่วน - ส่วนที่ 1 : กรมศุลกากรอยู่ ระหว่างก่อสร้างด้านศุลกากร อรัญประเทศแห่งใหม่ (บ.ป่า ไร่) จะแล้วเสร็จปี 2563 - ส่วนที่ 2 : กนอ. เช่าที่ดิน จากกรมธนารักษ์เมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2559 โดย ก่อสร้างนิคมฯ ระยะที่ 1 แล้ว เสร็จ สามารถเปิดรับการ ลงทุนได้แล้ว และระยะที่ 2 แล้วเสร็จ โดยโรงงานทยอย เปิดดำเนินการแล้ว
3. มุกดาหาร	- สกท. : 5 โครงการวงเงิน 851.50 ลบ. - ธุรกิจตั้งใหม่ : 494 ราย วงเงิน 992.08 ลบ.	ทางหลวงหมายเลข 12 กาฬสินธุ์ – บ.นาไคร้ ตอน 1 และ ตอน 2 - ทางหลวงหมายเลข 212 ห้วย ใหญ่-ธาตุพนม - สิ่งอำนวยความสะดวกด้านศุลกากร มุกดาหาร	เตรียมเปิดประมูลให้เอกชน ลงทุนและให้กรมธนารักษ์ ประสานกับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนให้เกิด การลงทุนในที่ราชพัสดุต่อไป
4. ตราด	- สกท. : 2 โครงการวงเงิน 279.60 ลบ. - ธุรกิจตั้งใหม่ : 56 ราย วงเงิน 77.38 ลบ.-พื้นที่ พัฒนา : 1 โครงการ 3,001 ลบ.	ท่าเทียบเรือเนกประสงค์คลองใหญ่ - ถนนทางเข้าท่าเทียบเรือ เนกประสงค์คลองใหญ่	บริษัท พร็อพเพอร์ตี้ เพอร์ เฟกจำกัด (มหาชน) เช่าที่ดิน จากกรมธนารักษ์เมื่อ 23 พฤศจิกายน 2559 โดยใน ระยะแรกบริษัทจะก่อสร้าง ตลาดการค้าชายแดนและใน

			ระยะต่อไปจะพัฒนาเป็นเมืองศูนย์กลางการท่องเที่ยวนานาชาติและบริการการค้าระหว่างประเทศครบวงจร
5. สงขลา	สกท. : 9 โครงการวงเงิน 2,463.50 ลบ.-ธุรกิจตั้งใหม่ 244 รายวงเงิน 799.82 ลบ. -กรมศุลกากร: คลังสินค้าทัณฑ์บนประเภทร้านค้าปลอดอากรในเมืองวงเงิน 60 ลบ.	-การปรับปรุงด้านปาดังเบซาร์ ระยะที่ 2 -ถนนสาย สข.1027-ปาดังเบซาร์ -ด้านศุลกากรสะเดาแห่งใหม่	พื้นที่พัฒนามี 3 ส่วน -ส่วนที่ 1 : กนอ. เข้าที่ดินจากกรมธนารักษ์เมื่อ 8 สิงหาคม 2560 และอยู่ระหว่างก่อสร้างนิคมฯ โดยคาดว่าจะแล้วเสร็จไตรมาส 2564 -ส่วนที่ 2 : จ.สงขลา อยู่ระหว่างแก้ไขปัญหาการบุกรุกของราษฎรในพื้นที่ ซึ่งกรมธนารักษ์จะจัดให้ กนอ. เข้าต่อไป -ส่วนที่ 3 : อบจ.สงขลา เข้าที่ดินจากกรมธนารักษ์ เมื่อ 19 กรกฎาคม 2560 ปัจจุบันปรับพื้นที่เพื่อก่อสร้างศูนย์คมนาคมขนส่งแล้ว และได้เริ่มกระบวนการศึกษารูปแบบการลงทุน ซึ่งจะเริ่มก่อสร้างในปี 2563 คาดว่าจะแล้วเสร็จปี 2565
6. หนองคาย	สกท. : 3 โครงการวงเงิน 521.73 ลบ. -ธุรกิจตั้งใหม่ : 621 รายวงเงิน 1,158.64 ลบ.	ด้านหนองคายแห่งใหม่ -ทางหลวงหมายเลข 212 สายหนองคาย-โพนพิสัย -ทางหลวงหมายเลข 212 สายโพนพิสัย-บึงกาฬ ตอน 1	เตรียมเปิดประมูลให้เอกชนลงทุนและให้กรมธนารักษ์ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนให้เกิดการลงทุนในที่ราชพัสดุต่อไป
7. นครพนม	-สกท. : 1 โครงการวงเงิน 15.01 ลบ. -ธุรกิจตั้งใหม่:378 รายวงเงิน 713.68 ลบ. -พื้นที่พัฒนา : 1 โครงการวงเงิน 1,685.015 ลบ.	ด้านนครพนมแห่งใหม่ -ทางหลวงหมายเลข 22 ช่วงสกลนครนครพนม ตอน 1 (ขยายเป็น 4 ช่องจราจร)	บริษัท เจซีเค อินเตอร์เนชั่นแนลจำกัด เข้าที่ดินจากกรมธนารักษ์เมื่อ 15 กรกฎาคม 2562 เพื่อพัฒนาส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พาณิชยกรรมศูนย์กระจายสินค้า SMEs OTOP และอุตสาหกรรมทั่วไป

8. กาญจนบุรี	สกท.6 โครงการวงเงิน 945.39 ลบ. -ธุรกิจตั้งใหม่ : 68 ราย วงเงิน 115.21 ลบ. -พื้นที่พัฒนา: 1 โครงการ วงเงิน 420 ลบ.	ทางหลวงหมายเลข 367 ช่วงทาง เลี่ยงเมืองกาญจนบุรี -ทางหลวงหมายเลข 3229 แยกทาง หลวง 323 แควน้อย	บริษัท พร้อมเพรียงชัย ก่อสร้าง จำกัด เข้าที่ดินจากกรมธนา รักษเมื่อ 13 พฤศจิกายน 2561 เพื่อพัฒนาโครงการลงทุนด้าน อุตสาหกรรมพาณิชยกรรม และโลจิสติกส์
9. นราธิวาส	-สกท. : - * -ธุรกิจตั้งใหม่ : 145 ราย วงเงิน 251.22 ลบ. * ได้รับสิทธิประโยชน์ ภายใต้เขตพัฒนาพิเศษ เฉพาะกิจจังหวัดชายแดน ภาคใต้	-การปรับปรุงด้านสุขาภิบาล-การ ปรับปรุงด้านบุเกะตา ระยะที่ 3	ศอ.บต.จังหวัดนราธิวาสและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่ ระหว่างจัดเตรียมข้อมูล เพิ่มเติมเพื่อเสนอขอรับการ สนับสนุนงบประมาณเพื่อ จัดซื้อที่ดิน
10. เชียงราย	-สกท. : 6 โครงการวงเงิน 159.10 ลบ. -ธุรกิจตั้งใหม่ : 841 ราย วงเงิน 1,470.24 ลบ.	ทางหลวงหมายเลข 1290 สายเชียง ของ-เชียงแสน ตอน 3 -สิ่งอำนวยความสะดวกด้านแม่สาย -ทางเลี่ยงเมืองเชียงรายด้าน ตะวันตก	คณะกรรมการด้านการ จัดที่ดินและบริหารจัดการ ให้ยกเลิกการจัดหาที่ดินของ รัฐเพื่อใช้เป็นพื้นที่พัฒนา โดย เห็นควรให้ส่งเสริม/สนับสนุน ตามมาตรการส่งเสริมการ ลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจ พิเศษ และมาตรการทางผัง เมืองแทนการจัดหาที่ดิน

บทวิเคราะห์การพัฒนาประเทศภายใต้แนวคิดเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของไทย

แนวคิดเรื่องการจัดตั้งเขตพัฒนาพิเศษ ถือเป็นอีกหนึ่งแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในเขตพื้นที่บริเวณชายแดน ซึ่งถือได้ว่าเป็นการมุ่งพัฒนาในเชิงพื้นที่ร่วมกัน โดยผู้เขียนขอสรุปประเด็นสำคัญ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ดังนี้

ประการแรก สร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ จะเห็นได้ว่าเขตเศรษฐกิจพิเศษทั้ง 10 แห่งของประเทศไทยที่รัฐบาลกำหนด ล้วนมีพรมแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ตัวอย่างเช่น เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย มีพรมแดนติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว นอกจากนโยบายการส่งเสริมการลงทุน และสิทธิพิเศษต่าง ๆ ในเขตพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษที่รัฐกำหนดแล้ว รัฐบาลควรสร้างความร่วมมือระหว่างกันกับประเทศเพื่อนบ้าน ที่มีพรมแดนติดกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษด้วย เพื่อลดข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ เช่น การปรับปรุงกฎหมายระเบียบ ข้อกำหนดทางภาษี การค้า การลงทุน และแรงงาน ให้สอดคล้องกัน ไม่ใช่เกิดขึ้นจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเพียงด้านเดียว

ประการที่สอง ความต่อเนื่องของนโยบายรัฐบาล เนื่องจากความไม่มีเสถียรภาพทางการเมืองของประเทศไทย ส่งผลให้รัฐบาลมีวาระการบริหารประเทศไม่นาน เปลี่ยนแปลงรัฐบาลบ่อยครั้ง นั่นก็หมายความว่า นโยบายของรัฐบาลก็เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จำนวน 10 แห่งที่กำหนดและประกาศจัดตั้งไปแล้วนั้น นับเป็นเวลากว่า 10 ปีเต็ม กลับไม่ได้รับการพัฒนาและสนับสนุนส่งเสริมอย่างจริงจังจากภาครัฐ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการพัฒนา รัฐบาลควรให้ความสำคัญและมุ่งมั่นพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ แม้ว่ารัฐบาลจะเปลี่ยนแปลงไป

ประการที่สาม การบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ ปัจจุบันการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ยังไม่สามารถบูรณาการการทำงานร่วมกันได้อย่างเป็นรูปธรรม และมีประสิทธิภาพ การติดต่อราชการเพื่อสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ มีความยุ่งยากซับซ้อน และต้องติดต่อหลายหน่วยงาน ทำให้เกิดความล่าช้าและเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานเป็นอย่างมาก

ประการที่สี่ การมีส่วนร่วมของประชาชน นโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนทั้ง 10 แห่งเกิดขึ้นเพื่อกระตุ้นการพัฒนาเศรษฐกิจ แต่ทว่ากระบวนการได้มาและการจัดการที่ดินทั้งพื้นที่ป่าและพื้นที่สาธารณะ ที่ราชพัสดุเพื่อใช้ประโยชน์กำหนดเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างชาวบ้านกับรัฐบาล ซึ่งกลไกการตัดสินใจโดยมากเกิดขึ้นจากภาครัฐ ขาดการมีส่วนร่วมของคนที่ท้องถิ่น ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งในพื้นที่ นำไปสู่ข้อร้องเรียนต่าง ๆ และทำให้เกิดความล่าช้าในการพัฒนาตามมา จากการดำเนินที่ผ่านมาพบว่า การเจรจาระหว่างภาครัฐและชาวบ้านในพื้นที่มักจะล้มเหลว ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งที่จำกัดความยั่งยืนทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ ผลที่ตามมาก็คือ โครงการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษนี้ มีความเสี่ยงที่จะล่าช้าออกไป และประโยชน์ที่คาดว่าจะถูกถ่ายโอนไปยังภูมิภาคอื่น

สรุป

เพื่อให้เกิดความชัดเจนถึงแนวทางการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ รัฐบาลได้กำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในประเทศไทยขึ้น โดยมุ่งพัฒนาเขตพื้นที่บริเวณชายแดนเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคอาเซียน เพื่อส่งเสริมการค้าและการลงทุน การพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น พร้อมส่งเสริมความร่วมมือภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community) ซึ่งรัฐบาลได้กำหนดเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะเร่งด่วน (ระยะที่ 1) จำนวน 5 จังหวัดได้แก่ จังหวัดตาก จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดสระแก้ว จังหวัดสงขลา จังหวัดตราด และระยะที่ 2 เพิ่มเติมอีกจำนวน 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดหนองคาย จังหวัดนราธิวาส จังหวัดเชียงราย จังหวัดนครพนม จังหวัดกาญจนบุรี รวมพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษที่รัฐบาลประกาศไปแล้ว รวมจำนวน 10 จังหวัด 90 กว่าตำบลทั่วประเทศ พร้อมกำหนดนโยบายส่งเสริมการลงทุนและมาตรการทางภาษีต่าง ๆ เพื่อดึงดูดให้เกิดการลงทุนในพื้นที่ โดยเน้นกิจการเทคโนโลยีขั้นสูงเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มที่มีการลงทุนในประเทศน้อยหรือยังไม่มีการลงทุนรวม 13 กลุ่มอุตสาหกรรม

66 ประเภทกิจการ โดยให้ได้รับสิทธิประโยชน์จากมาตรการต่าง ๆ ทั้งจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (บีโอไอ) และมาตรการทางภาษีจากกระทรวงการคลัง ปัจจุบันเกิดการลงทุนในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษไปบ้างแล้วบางส่วนเท่านั้น

การลงทุนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ส่วนใหญ่ยังไม่เกิดขึ้นจริง ซึ่งเกิดจากสาเหตุหลายประการ อาทิเช่น ขาดความร่วมมือในการพัฒนาเชิงพื้นที่ร่วมกันระหว่างประเทศ ความไม่ต่อเนื่องของนโยบายรัฐบาล ขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ และขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ สาเหตุที่สำคัญที่สุดคือ ความไม่พร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภคและสาธารณูปการต่าง ๆ ในพื้นที่ รวมถึงเขตพื้นที่ที่รัฐบาลกำหนดให้เป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเป็นพื้นที่ว่างเปล่า บางแหล่งชุ่มน้ำ บางแหล่งเป็นพื้นที่ป่าไม้ชุมชน การคมนาคมขนส่งไม่สะดวก ความไม่พร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน ส่งผลให้ภาคเอกชนไม่กล้าเข้ามาลงทุนในพื้นที่อย่างจริงจัง เพราะต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายในการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานอีกเป็นจำนวนมาก และมองว่าไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน ดังนั้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ รัฐบาลต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน ให้มีความพร้อมให้มากที่สุด เพื่อรองรับการลงทุนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ไม่ใช่แค่การกำหนดให้เป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแต่เพียงในนามเท่านั้น

เอกสารอ้างอิง

- กองยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ (สศช.). (2563). *รายงานความก้าวหน้าการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ*. เรียกใช้เมื่อ 1 มีนาคม 2563 จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=9813
- ประกาศคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ. (2558). ฉบับที่ 1/2558 เรื่อง กำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ 1 ลงวันที่ 19 มกราคม 2558.
- ฉบับที่ 2/2558 เรื่อง กำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ 2 ลงวันที่ 24 เมษายน 2558.
- ปวีตร เลิศธรรมเทวี วรณิภา พัวศิริ และวิภาวี รุ่งวนิชชา. (2560). การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษตามแนวทางของอาเซียน. ใน *รายงานการวิจัย*. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. (2561). *คู่มือการลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ*. เรียกใช้เมื่อ 17 พฤษภาคม 2563 จาก <https://is.gd/tzZCTA>.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (บีโอไอ). (2563). *นโยบายส่งเสริมการลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ*. เรียกใช้เมื่อ 27 พฤษภาคม 2563 จาก <https://is.gd/VTrmK2>.
- สุวิดา ัญญวงษ์. (2558). เจาะลึกเขตเศรษฐกิจพิเศษ. *วารสารส่งเสริมการลงทุน*, 26(7), 7-72.
- Thailand's Office of Industrial Affairs Vienna Austria. (2018). *จุดเริ่มต้นของเขตเศรษฐกิจพิเศษ*. เรียกใช้เมื่อ 27 พฤษภาคม 2563 จาก [HTTP://GG.GG/J704C](http://GG.GG/J704C)